

ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 108 ՏԱՄՆԵԻՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հարաթ, 20 Յունիսի

1898

Հարաթ, 20 Յունիսի ՏԱՄՆԵԻՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 108

Տարեկան՝ 10 բուրլի, վեց ամիսը 6 բուրլի, հրեք ամիսը՝ 3 բ. 50 կ.
Թիֆլիսում ամիսը՝ 1 բ., հատով 5 կ.
Բաժանորդը գրում է թիֆլիսում միմյանի խմբագրատանը:

Խմբագրութեան հասցեն՝ Тифлисъ, Редакция „Норъ-Даръ“

կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի տօն օրերէն) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը: Ցայտարարութիւններն ընդունում են ամեն լեզուներով:
Ցայտարարութիւններն բաժին 2 կ., բեկամների համար՝ կրկնապատիկ:

ԲՈՎԱՆԴԱՆՈՒԹԻՒՆ

Առաջին քաղաքը.— Մեր գործերից:
Քրոնիկ և ուրիշ.— Լուրեր:
Մի քաղաքում են.— Էջմիածնից:
Ժողովրդական կրթութիւնը:
Նամակ խմբագրութեան:
Թիֆլիսի քաղաքը.— Զամա-
թի: Նամակ Սիբիրից:
Քաղաքական.— Սերբիա: Թիւր-
քիա: Աղէտ Լոնդոնում: Սպանիա-ամերի-
կական պատերազմը:
Խառն լուրեր:
Հեռագրային ծառայութիւնը:
Նոր-Պարսկ.— Կատալոնիան:
Բանասիրական.— Յուդայի
վերջին դէպքը:
Տեղի և Կառու:
Ցայտարարութիւններ:

Թիֆլիս, 19 յունիսի 1898 թ.

ՄԵՐ ԳՈՐԾԵՐԻՅ

Ս. Էջմիածնից ստացած վեր-
ջին տեղեկութիւններէն երևում
է, որ չուտով Մայր Տաճարում
կրկնապատկան մեր եկեղեցական
նշանաւոր կարգերէն մէկը, կա-
րիք է ասել՝ ամենից հետա-
քըրքարկանը և գրաւիչը: Վեհա-
փառ Կաթողիկոսը բարեհաճելով
է լրբարայ միջանի հոգեւորա-
կաններէն եպիսկոպոսական աս-
տիճանը ստալու:
Հաւանական է, որ մեր Կով-
կասի հոգեւորականներէն ամանք
էլ կարծանանան եպիսկոպոսական
աստիճանին և այդպիսով այդ կող-
մից զգալի պակասը կը լրացուի:
Մեզ յայտնի է, թէ որ վար-
դապետներն են եպիսկոպոս ձեռ-
նադրուելու, բայց աւելի քան
հաւանական է, որ այդ բարձր
աստիճանը ստանան վարդապետ-
ներից աւագները:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՅՈՒԴԱՅԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՃԵՐԸ

(Է. Հերհարտի)

(Վերջ)

Յուդան դնում էր ամբողջ միջով, որն
ամեն կողմէն շրջապատու էր հողմայեց-
ւոյ պահպանող զօրքը: Այդ մարդկան-
ցից շատերը, որ դեռ նոր բարբարային
էին պահանջում, համարեան հարկաւա-
րակի խօսքերը: Յուդայի ականջին հաս-
նում էին շուրջ շուրջներ, որոնք լի էին
ծաղրական նկատողութիւններով և ա-
ստիքներով: Զգուշութեամբ համար նա
զանազաններէն իւր քայլերը և մտա-
մի խալ փոխող:
— Միթէ ամենքն էլ նայում էին ինձ
վրայ, որպէս մի ժամապատու վարդապետ-
ի, — մտածեց նա:
Այն ժամանակ նա վառեց վերադա-
նալ տուն, խաղաղ կերպով խորհելու
այնտեղ իւր ներկան և աստղան: Բայց

*, Տես «Նոր-Պարս» № 107:

Մեր համոզմունքով աւագու-
թիւնը վճարական նշանաւորութիւն
պիտի ունենայ ամեն մի կապա-
կերպութեամբ հաստատութեան, ու-
րեմն և հոգեւորականութեան մէջ:
Ամեն կարգ ու կազմակերպու-
թիւն խաղաղ և նշանաւոր, եթէ
աւագութիւնը հաշուի չէ առ-
նում:

Ինչի նման կըլինի, եթէ եպի-
սկոպոս ձեռնադրուին երեկոյ
կուսակցութեանը, իսկ երկար տա-
րիներ եկեղեցուն ծառայած և
միաբանութեան յայտնի վարդա-
պետները ձեռնադրուին և այդ-
պիսով ստորագրուին՝ կուսակցու-
թեան մէջ նոր մտած՝ երի-
տասարդ վարդապետներին:

Ի հարկ է, աւագութեան նշա-
նաւորութիւն տալով, պէտք է ա-
ւագ վարդապետներ միջից ըն-
տրել արժանաւորագոյնին, յար-
մարագոյնին:

Այդ կարգը՝ իրեն աւանդական,
խորհմամտ և դարերի փորձով
սրբացած կարգ՝ պէտք է պահ-
պանել, ինչպէս որ պահպանում
է իւրաքանչիւր կաթողիկոսու-
թեան մէջ, նոյն իսկ ոչ հոգեւո-
րական, այլ մարմնուոր, վերնու-
րական կաթողիկոսութեան մէջ:

Բայց օրէնքը առանց բացա-
ռութեան չի լինիլ. աւագութիւնը
կարելի է հաշուի չառնել խիստ
բացառիկ դէպքում միայն, այն-
պէս որ հոգեւոր կոչման մէջ մտած
և վարդապետութեան աստիճանը
նոր ստացած հոգեւորականին կա-
րելի է, բոլոր սովորական կար-
գերը անտես առնելով, եպիսկո-
պոսացի, եթէ անհրաժեշտ կա-
րելի կայ, եթէ այդ երիտասարդ
հոգեւորականը իւր բարոյական

բարեմասնութիւններով, իւր մը-
տաւոր կարողութեամբ և եկե-
ղեցուն ու Ս. Էջմիածնին մատու-
ցած մեծամեծ և արտակարգ ծա-
ռայութեամբ, արդարեւ, արժանի
է եպիսկոպոսական աստիճանին:
Այլապէս թողնել փորձուած, եր-
կարամեայ և իրենց պաշտօնա-
պետներին, զրանց գլխովն ան-
ցնելով, ձեռնադրել երեկոյն ե-
րիտասարդ վարդապետներին, նը-
շանաւոր է, առնուազն, արդար
արտոնջներ յարուցանել ու թու-
լացնել կաթողիկոսութիւնը եկե-
ղեցուն միջև և հոգեւոր միաբանու-
թեան հեղինակութիւնը կտորել:

ՔՐՈՆԻԿԱՆ

500 հայ գաղթականների հայրենիք
ճանապարհելու մասին Ս. Էջմիածնից
մեզ հասեալ մանրամասնութիւններն
են հարգելու. «Երկու շաբաթ առաջ,
Բագրից գաղթ աշտուղ, այնտեղի արժ.
Արգարի քաշ. Տէր-Յարութիւններն, իւր
հետ ընդէն էր 500 հայ գաղթական
ընտանիք: Ս. Էջմիածնից 3 խաղաղ
պաշտօնատու տուեց. Երեւան էլ նոյնպէս:
Այստեղից ճանապարհուել էին ֆուրգոն-
ներով և մինչև Հին-Բագրէտ գնալով՝
այնտեղի փաշան թոյլ չէ տալիս տէր
Արգարին և իւր մարդոց, որ ֆուրգոն-
նով գաղթականներին հասցնեն մինչև
Վան. աէր Արգարը այդտեղից գրաստներ
վարձելով, 20 ձիաւոր և 60 հետեակ
զինուորներով (տաճկական) գաղթական-
ներին ճանապարհ է ձգում դէպի Վան:
Իսկ ինքը տեղական փաշայից թուղթ
ստանալով յանուն Վեհափառ Կաթողի-
կոսի, որ արգելի մինչև Վան կը հաս-
ցնի գաղթականներին, աէր Արգարը յու-
նիսի 13-ին վերադարձաւ իւր մարդկան-
ցով և զեկուցում տուեց Վեհափառ Կա-
թողիկոսին, ընդ նմին ներկայացնելով
փաշայի թուղթը: Հայր Արգարը պատ-

մում է մի թուրք երիտասարդի մասին,
որը գիւղութիւն է տուել գաղթական-
ներին: Այդ թուրք երիտասարդը նազըմ-
բէյ անունով (25 ամեայ) Կ. Պոլսից է
ուղարկուած (թուրք երիտասարդներից),
որը ձի հեծած օգնում է գաղթական-
ներին ճանապարհ դնելու: Հայր Արգա-
րը պատմում է, որ ով այնուհետեւ տաճ-
կական անցաթուղթ ունենայ, կ'անցնի,
ով չի ունենալ, թոյլ չեն տալ անցնի-
լու: Ուտի հարկաւոր է, որ գնացող-
ները անպատճառ անցաթուղթ ունե-
նան: Հայր Արգարը պատմում է, որ ա-
մեն տեղ խաղաղութիւն է տիրում թուր-
քիայում:

Թիֆլիսի հայոց Աւագ եկեղեցու
բակում եկեղեցական պատմական թան-
գարանի շինութեան իրաւունքը արգել
վճարուած է և չուտով կիսատ թողած
գործը կը շարունակուի:

Ս. Էջմիածնից մեր ստացած տեղե-
կութիւններից խմանում ենք, որ եպի-
սկոպոսական ձեռնադրութիւնը լինելու է
վաղը, յունիսի 21-ին: Ձեռնադրութեանը
տաճկատանցի երեք վարդապետներ են:
Գրանցից արժ. Յովսէփ վարդապետ Սա-
րաճեանը հրաժարում է ձեռնադրութեան
մինչև որ Ամերիկայի հայերից հաճու-
թիւն և ճանապարհածախս ստանայ:

Նոյնից Կաթողիկոս Մեծութեանց թա-
գաղութեան իշխատակին Թիֆլիսի քա-
ղաքային վարչութիւնը իւր 1897 թ.
դեկտեմբերի 8-ի նիստում որոշել էր
Թիֆլիսում բաց անել գրագրական-ըն-
թեցնարան, որի համար քաղաքի միջոց-
ներից իւրաքանչիւր տարի բաց պէտք է
թողնել 4000 ռ.: Այժմ այդ հարցը բա-
ցատկան կերպով է վճարուած կառա-
վարչապետի և նահանգապետի կողմից,
որովհետեւ Թիֆլիսը ուրիշ անգի մեծ ու-
նակուած և կարիքներ ունի հոգալու,
քան թէ գրագրական-ընթեցնարանը:

Երգուելու հաւատարմատար Ալի-Մար-
դան-բէկ Թապալիբաշի արգէն հաստա-
տում է Բագրուտ հրատարակուող «Կոս-
տան» և «Բագր. Տոր»-ը: Նիստով լրա-
գրի խմբագիր:

հուրիսի միտք որտեղ էր նրան նա կո-
րած է. նրանի կայսր և Մովսէսի այդ
հաւատարմութեան հետեւում են, որ-
պէս կառավարած գաղանի: Որտեղ պիտի
գտնէ մի ապահով անկիւն նոյն օրուայ
համար. որտեղ պէտք է թաղանթի վա-
ղը, ամբողջ կ'անգործուի:

Գեորգի մօտիկ նա նստեց մի ժառը
ստուերի տակ և ուղարկութեամբ նկա-
տեց, որ չնայելով իւր այդքան երկար
փախուստին, այնուամենայնիւ Երուսա-
ղէմի շարագուշակ պատերն իրենից մի-
այն մի քանի քալ էին հեռու: Ապա նա
տեսաւ բլուրի գագաթի վրայ, քաղա-
քից շատ մօտիկ, հռոմէական մի խումբ
հեծեկազօրք. անկի հետեւ երևում էին
խումբ-խումբ մարդիկ, կանաչ, երե-
կապ, ամենքն էլ սգի մէջ, և ապա ժո-
ղովրդեան մի մեծ բազմութիւն: Այդ
այնպիսի մի տարօրինակ և անբացա-
տելի տեսարան էր, որին Յուդան նա-
յում էր համարեա անզգայաբար: Բայց
ահա տեղերից ու սաղաթարմներից աւե-
ր լարձը, կապոյտ երկնակամարի ֆո-
նի վրայ գծաւորում էին երեք խաչ, ու-
րոնցից իւրաքանչիւրի վրայից կախում
էր մի-մի մարդ՝ գամուած ոտներով ու

կովկասի գրաքննչական աստիճանի տեղա-
կան և արեւելեան լեզուների աւագ-գրա-
քննիչ պ. Ա. Քիլմիշեանը երկու ամիս
ժամանակով արձակուել է ստացել պիտ-
ու կայսրութեան զանազան քաղաքները
և արաստահման:

Մայրաքաղաքի թիւրքերի ասիլով՝
հարապիտ նահանգները գերմանական
գաղութներից մի քանիսը պորտուգալացի
իշխանութեանը միջնորդել են, որ իրենց
թոյլ տրուի Անդրկասպեան երկրում մի
քանի հողաբաժնիներ ձեռք բերելու, ուր
նրանք մտադիր են գաղթել՝ գերմանա-
կան չորս մեծ գաղութ հիմնելու նպա-
տով:

Ներկայումս երկրագործութեան մի-
նիստութիւնը գրագրուած է գիւղատըն-
տեսութեան վերաբերիչ այն օրէնքների
ժողովումուն կազմելով, որ սրում են
Աղէքսանդր III-ը կայսրի ժամանակ:

Մեր երկրում էլ երկրագործական
կատարելագործումը միջնադարով փոր-
ձել են անում: Այդպէս առաջին փորձը,
որ կատարում է Վարդապետ արքունա-
կան հոգիւրի վրայ՝ ցորենի հնձելը Մակ-
հարմիկ մերենայով խիստ յաջող է ըն-
թանում: Այնուամենայնիւ կատարում են
գիւղատնտես Տարանտիսովի հարգու-
թեամբ: Զատ գիւղերից գնացել են ան-
ձամբ դիտելու այդ գործիքի առաւելու-
թիւնները:

Երկրագործութեան միջնադարում
մէջ հարց է բարձրացել Պետերբուրգում
համառոտական կոչվարտը կիւնդանի-
րի ցուցահանդէս բանալու:

«Նով. Օր.» լսել է, որ Թիֆլիսի կա-
պիտալիստների մէջ մտքը է ծնել մի
անցիկներական ընկերութիւն կողմնու-
ձիւարդը երկաթուղին շահագործելու
գիտաւորութեամբ:

Թիֆլիսի օստիկանայտի տունում տե-
ղեկութեան համաժողով անցելով 1897
թուին, Թիֆլիսում եղել է 274 դործա-
րան, ուր բանելիս են եղել 4,651 բա-

ձեռներով: Յուդան ճանաչեց Գաղա-
թան: Ամենաբարձր Եւալի վրայ, կրու-
թիւն խոնարհած, վշեպ պատկեր գր-
թիւն մեծում էր Յիսուս: Եւ կրք
ուղիւղեցուց հեծեկապներ վերադառնում
էին յետ դէպի Երուսաղէմ, մասնիչը
Հրէից Թագաւորի ոտների տակ տեսաւ
մի ծնկաշար կիւն, իսկ Խաչի շուրջը ա-
շակերաններն և մատուկներն, որոնք վը-
րուած էին երեւի ի վայր գետնի վը-
րալ:

Այն տեսարանը փոքր ինչ մեղմեց նը-
րա տանջանքները: Եւ նա քաջաւերուց:
Պիպատուր նրա փոխարէն վրէժանիկը
էր եղել: Նա յիշեց, որ շատ մարգարէ-
ներ էլ աւելի մեծամեծ հալածանքներ
կրել են ժողովրդի կողմից, արհամար-
հանք՝ քահանաների կողմից, խստու-
թիւններ՝ մեծամեծների կողմից: Մի
քանիսները գէպի Եստուածային գործն
ունեցած իրենց եռանդի համար մինչև
անգամ թափել են իրենց արիւնը: Նա
կըհնոնայ Հրէաստանից անաղաւած
ու նախատուած՝ բայց լիւր քաղալով: Եւ
թիկուելը դարձնելով դէպի Ալլիլուտ,
ծերակայտը, նա սկսեց քայլել եթով-
պայ ուղղութեամբ: Բայց յանկարծ եր-

Գերտասան Մ. Աղայեան
Թիֆլիս, 15 յունիսի:

[illegible]

Մինչև այժմ Յիսուսի Աստուածը Յուդայի գեմ հանել էր աղնի թշնամիներ, այն է՝ Տաճարը, Հուովմը, աշակերանները, անիծախ հրեան, որ անցաւ մտաով, — այլ ամենի հետ դիւ եւ կարելի էր Յշաուուի, բայց աչք մարդապաշան, որ վնդկեց իրեն իւր քնակարանից... Անպատու թիւը բաւական խրոտ էր և զէնքը խեղտ անաղք:

էր ցոյց տուել «Մերթմալ» նաւը չբա-
սող անկողնէն: Չեն կամենում վերադար-
ձնել նաև Հորստի հօթել գործակիցնե-
րին, որոնք նոյնպէս գերի են բռնուած:
Այդ բանը բոլորապէս է նրանով, որ
այդ գերիները շատ բան են տեսել
Սանտ-Եանտուի և կարող են այնպիսի
տեղեկութիւններ հաղորդել, որոնց սպա-
նիստներն առ ժամանակ կը կամենային
զարմանի պահել: Ամերիկացիները ոտս
տիկ կատարած են այդ բանի վրայ: հա-
ւատարմութիւն են, թէ սպանիայիները շա-
հազորում են Հորստին և նրան պա-
հում են, որպէս զի նրան փոխարինեն
մի որ և է նշանուոր ուղարկուող հետ:
Ընդ միւսն ամերիկացիները յայտարարում
են, որ ինքէն Հորստը մեռնի զիւրն տեն-
դից կամ պատահմամբ ուղանալի Սանտ-
Եանտուի ճակատամարտի միջոցին, դա մի
նոր մարտակոչ կը կատարուի, որը էժան
չի նստել սպանիացիների համար:

Խօսելով այն մասին, որ ահա արդէն
երբորդ ամեն է, ինչ որ յայտարարուած
է պատերազմը Սպանիայի և Միացեալ
Նահանգների միջև, «Daily News»-ը
նկատում է, թէ ոչ թէ այն բանի հա-
մար պէտք է դարձանալ, որ պատերազ-
մական գործողութիւնները կը լայն քայ-
լերով են առաջ գնում, այլ այն բանի
համար, որ այս ճգնաժամը չկարողացաւ
Սպանիայում երևան բերել ոչ մի այն-
պիսի ծովակալ, որը կարողանար թշու-
տուն զգալի հարուած տալու ընդունա-
կութիւն ցոյց տալ, և ոչ պետական մի
այնպիսի գործիչ, որը բաւարար չափով
շնորհը ունենար Սպանիայի շուտով
պատուաւոր հաշտութիւն կայացնելու
զիտակցութեանը բերել: Ժամանակին
հաշտութիւն, Սպանիան կարող էր պա-
հել Ֆրիլիպանի կղզիները, որիչ համե-
մատաբար աւելի նուազ զգալի զինուո-
նեք անկողնէն: Իսկ այժմ, եթէ Սպանիա-
յան շնորհիւ էլ մի որ և է յաղթութիւն
տանալու Գուրայում, այնուամենայնիւ
յաջողութիւնը վերջ է վերջոյ ամերիկա-
ցիներինը կը լինի, և այն ժամանակ Սպա-
նիան այլ ևս ոչ Գուրայի և ոչ Ֆրիլիպ-
անի կղզիների տէրը կը լինի:

Մենք հետ, այս օրերս էր, երբ Մո-
նիան դեռ անձնատուր էր եղել և
Գուրայում դեռ կատարել ճակատամարտ
չէր տեղի ունեցել սպանիացիների և ա-
մերիկացիների միջև: «New-York He-
rald» լրագրի այն միջոցն էր պարզապա-
հում, որ եթէ Սպանիան չտապի խելի
զայ, այն ժամանակ կարող է հաշտու-
թիւն կայանալ: Այդ հաշտութեան հի-
ման վրայ Գուրայում, Պորտո-Ռիկոյում և
Ֆրիլիպանի կղզիներում կարելի է ինք-
նավար կտաւաբարութիւն մտցնել Սպա-
նիայի և Միացեալ Նահանգների երկուսի
պէրիշխանութեան տակ—այնպէս, ինչ-
պէս մտադրութիւն կար անելու Եգիպ-
տոսում, երբ անգլիացիներն առաջար-
կում էին այդ երկրները դնել Անգլիայի և
Ֆրանսիայի երկուսի գերիշխանութեան
տակ, որը սակայն մերժեց Ֆրանսիան:
Այդ գերիշխանութիւնը կարող էր դու-
թիւն ունենալ, մինչև որ Սպանիան
վճարէր պատերազմական օտուկները:
Մինչ այդ անգլիացիները կը վերա-
կանգնէր սպանիական այդ գաղութնե-
րում, երկաթուղիներ կը շինէին, դպո-
րոցներ կը շինէին, պատանդեանց
աղաատութիւն կը շնորհէին, նահանգա-
կան ինքնավարութիւն կը մտցնէին և
այլն: Իսկ Ամերիկայի և Սպանիայի զօր-
քերը զբաղուած կ'ունենային գրիտուր կեն-
դրոնները, սպանիայի թէ, որոշեալ ժա-
մանակամիջոցն անցնելուց յետոյ, ժող-
վուրդն ընդհանուր ձայնաւորութեամբ իւր
ցանկութիւնը յայտնի թէ ինչ է կամե-
նում Սպանիայի գերիշխանութեան տակ
մնալ, միանալ Միացեալ Նահանգների
հետ, թէ անկախ ժողովուրդ յայտարա-
րել իրեն:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ձրկի հինգ ձուակեր.—Մերկից մեզ գրում
են.—Այս օրերս տեղի ունեցաւ հետեւեալ մա-
լու դէպքը, որ ամբողջ քաղաքում ծիծաղի
ստաւակալ է դարձած: Տեղի մի զոկ իւր խա-
նութի տաշը կանգնած փող համբիւս է լի-
նում, յանկարծ մի հինգ կողակտանց ձուակե-
րն զլորուելով ընկնում է փողոցի նեղ
և խոր ջրանցքը: Ձուկ հրամայում է իւր գոր-
ծակաւորներ, որ մանէ ջրանցքը և գտնէ հինգ
կողակտանց, բայց գործակաւորները մերժում
է, ձարահատեալ մեր քաղաքի զոկը, առանց եր-
կար ու բարակ մտածելու, կ'օշիկներն ու գու-
պանները հանում, մտնում է ջրանցքը և գտնում
փողը բայց մաղալուն աչի է, որ ջրանցքից
զօրս գալ չի կարողանում մարմնի հաստու-
թեան պատճառով. կանչում են մշակներ և
երկար շարքաւորութիւնից յետոյ հանում են գո-
կին ջրանցքից և որպէս վարձատրութիւն՝ մը-
շակները պահանջում են թաւի կողէ: Երկար
վիճաբանութիւնից յետոյ զոկը ջրանցքից հա-
նած հինգ կողակէի վրայ հինգն էլ դնում ու
տալիս է մշակներին և ճանապարհում է:

ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

ՄԱՐԻՒԻ, 18 յունիսի.— Աուգուստին
հեռագիրն ասում է, որ դուրսիւնը դեռ
ևս ծանր է: 130 հազար ազատամարտիկ
90 հազարը հրացան ունին: Ազգայնա-
տան սպանիացիներին առաջարկում է
անձնատուր լինել, բայց Աուգուստին
մերժեց այդ առաջարկը: Ֆրիլիպանի
Արշիպիպոսի մեծ մասը կազմող Մի-
գուանայի ընդհանուր-Նահանգապետն ա-
սում է, որ ապստամբներն ի փախուստ
են դարձել, որի ժամանակ նրանց պա-
րագլուխ Արշիպիպոսը, որը Ազգայնապետի ներ-
կայացուցիչն էր, սպանուած է: Ընդհա-
նուր-Նահանգապետն աւելացնում է, որ
իւր ընդարձակ երկրում անդորրութիւն
է աւելում:

ԲԵՐԼԻՆ.— Կրկնաբարութիւնները
վերջացած են. ընկերակալական-առա-
կաւարականները շահեցին 8 տեղ, կեդ-
րոնը—7, ազգային ազատաւոր հուսակ-
ցութիւնը—2, կորցրին պետական կու-
սակցութիւնը—4, հակահայեականները—
2, հարաւ-գերմանական ազգային կու-
սակցութիւնը—4, լեհերը—5. մնացած
կուսակցութիւնները նախկին կազմու-
թիւնը ստացան. բացի զրանից, առաջին
անգամ հանդէս է գալիս գերպատանե-
ների միութիւնը, որը 4 տեղ ստացաւ:
ՄԱՐԻՒԻ.— Խոստովանութիւնը արդէն մի
հրովորական ստորագրեց, որով թոյլ է
տալիս Գաղիկիում անդադար կազմել մի
օժանդակիչ նաւաբումը 4 զինեալ շո-
գեւորներով:

Աւուր կործան է, որ Գամբելի նա-
ւաբումը ներկայումս անցնում է Սուէլի
ջրանցքով:
Գուրայից հաղորդում են, որ Ջաֆարի
300 զինուոր հիւանդացի են դնել տե-
ղով: Ամերիկական զօրաբանակը նահանջ
է տուել դէպի ծովափը, ուր բանակ է
ամրացնում, մինչև որ օչնական զօրք
հասնի:

Մանիլայից հեռագրում են, որ Աու-
գուստին ինքընաւ, օտարերկրեայ ծո-
վակները կը հաւաքուին զրոյթիւնը
քննելու:

«ՆՈՐ-ԳԱՐ»-Ի ՊԱՏԱՄԱՆՆԵՐ

Աւխարաւ.—Ա. Յակ-ին: Ժա-
մանակին ուղարկուած հացէթով «Նոր-
Գար»-ի համարները ուղարկուած են կա-
նանուրաւոր և շարունակ Կոչան: Ին-
չու համարները շարունակ չեն ստացում,
մեզ յայտնի չէ. պէտք է այնտեղի պո-
տից պահանջեն: Արտասահման մարդկով
ուղարկուող համարները բացի էքըս-
պետիցիայից խմբագրութիւնն էլ անձա-
պէս վերահասու է լինում ամեն անգամ,
որպէս զի սկզբունքը տեղի չունիւմ:
Խոցում ենք ներքէ:

Խմբագիր-հրատարակիչ
ՍՊԱՆԻԱՆ ՍՊԱՆԻԱՆԵՐՆԵՐ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԿԱՆԱՆՑ ՀԻՄՆՈՒՄՆՈՑ

ԾՆԵՆԻՐԵՐԻՆԵՐ ԲԱԺԱՆՄԱՆԵՐՈՎ

(Ստորակ, Սաղոմայա փողոց, № 64)

(սեպտեմբեր 1-ին)

Հեռախօս № 230

Երթեկ հիւանդների ընդհանուր ըն-
դունելութիւնը երկուշաբթի, չորեքշաբ-
թի և ուրբաթ օրերը՝ ժամը 2—4 ցե-
րեկը. վճարը հիւանդների կարողու-
թեան համեմատ, մասնաւոր ընդունելու-
թիւն՝ ամենայն օր՝ ժամը 8—10 առա-
ւտեան—վճարը 2 ռ.: Գիշերօթիկ հի-
ւանդներ և ծննդաբեր կանայք ընդուն-
ւում են վերջերայ և օրուայ ամեն ժա-
մանակ, բայց այդ մասին առաջուց տե-
ղեկութիւն պիտի տրուի. վճարը որոշ-
ւում է ըստ դատակարարի: Չունեւորները-
ծրի են: Գիշերօթիկի ընդունելու ընդուն-
ւումը ընդունողները վճարում են 1 ռ.
50 կ. մինչև 8 ռ. մի օրուկներուայ
համար. ծննդաբեր կանայք ընդուն-
ւումը մասնաւոր—1 ռ. մինչև 5 ռ.
մի օրուկներուայ համար: Երկուշաբթի և
ուրբաթ 10 ռ. մինչև 50 ռ.: Անգա-
մահատուկ իւր ըստ համաձայնու-
թեան: Երթեկի ընդունողները դե-
ղի և նիւթի պատում են ընդունելու-
թեան ժամանակ ձրի: Չունեւորների հա-
մար 1-ական մահաւաղ է դրուած խա-
քանիչը ըստ մեծութեան, ուր տեղադր-
ւում են նրանք տեղի և նրա պ. պ.
ընկերների առաջարկութեամբ ձրի:

Հիւանդանոցի տէր և տեսուչ

Մ. ՄԱՐՏԵՆԵՐ

ԱՆԴՐՈՎԻՍԵՆ ԵՐԿՐՈՒՄԻ

Մարդատուր գնացքը № 1 Բագուից
Թիֆլիս մեկնում է օրուայ 4 ժ. 50 ռ.,
հասնում է Թիֆլիս առ. 8 ժ. 26 ռ.,
մեկնում է Թիֆլիսից Բագու առ.
9 ժ. 10 ռ., հասնում է Բագու եր. 8
ժ. 47 ռ.

Փոստային գնացքը № 3 Բագուից
Թիֆլիս մեկնում է գիշ. 12 ժ. 20 ռ.,
հասնում է Թիֆլիս եր. 6 ժ. 33 ռ.,
մեկնում է Թիֆլիսից Բագու եր.
7 ժ. 48 ռ., հասնում է Բագու առ.
8 ժ. 33 ռ.

Մարդատուր գնացքը № 2 մեկնում է
Բագուից Թիֆլիս առ. 8 ժ. 20 ռ.,
հասնում է Թիֆլիս եր. 8 ժ. 22 ռ.,
մեկնում է Թիֆլիսից Բագու եր. 9
ժ. 05 ռ., հասնում է Բագու օրուայ 3
ժամին:

Փոստային գնացքը № 4 մեկնում է
Բագուից Թիֆլիս եր. 8 ժ. 35 ռ.,
հասնում է Թիֆլիս առ. 9 ժ. 07 ռ.,
մեկնում է Թիֆլիսից Բագու առ. 10
ժ. 57 ռ., հասնում է Բագու առ. 5 ժ.
45 րոպէին:

ՌԱԶՄԱՎԵՐԿԱՆ ԺՆՆԱԳՐՆԵՐ

1898 թ. մայիսի 1-ից մինչև 1898 թ. նոյեմ. 1
Թիֆլիսից Ի-ին հինգ տեղ ունեցող
կապը մեկնում է առ. 9 ժ. 30 ռ. գիշերում
է Միլիում և հասնում է Վլադիկաւակ
միւս օրը եր. 7 ժ. 20 ռ.: II-ը միւ-
նում է առաւօտեան 11 ժամին և գիշե-
րում է Պատանաւորում. հասնում է Վլա-
դիկաւակ միւս օրը եր. 9 ժ. 20 ռ.:

Վեց տեղ ունեցող I-ին հանրակապը
(առանց գիշերելու) մեկնում է օրուայ 2
ժ. 30 ռ. և հասնում է Վլադիկաւակ միւս
օրը եր. 4 ժ. 35 ռ. II-ը մեկնում է եր. 9
ժ., առանց գիշերելու, հասնում է Վլա-
դիկաւակ միւս օրը եր. 11 ժ. 20 ռ.:

Վաղիկաւակից հինգ տեղ ունեցող
I կապը մեկնում է առ. 7 ժ. գիշե-
րում է Միլիում և հասնում է Թիֆլիս
միւս օրը եր. 6 ժ. 30 ռ.: II-ը մեկ-
նում է առ. 9. 30 ռ. գիշերում է Գու-
գաւորում և հասնում է Թիֆլիս միւս
օրը 7 ժ. 55 ռ.:

Վեց տեղ ունեցող I-ին հանրակապը
(առանց գիշերելու) մեկնում է եր. 5 ժ.
30 ռ. և հասնում է Թիֆլիս միւս օրը
եր. 7 ժ. 25 ռ.: II-ը մեկնում է եր. 9
ժ. և առանց գիշերելու հասնում է
Թիֆլիս միւս օրը եր. 10 ժ. 55 ռ.:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

52258

8—7

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԵՒ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱՆՈՑՆԵՐՈՒՄ

ՎԱՃԱՐՈՒՄ ԵՆ

«Նուէր մանուկներին» խորագրով հետեւեալ գրքերը.

Անտառապահը (Միքնոյա) գիրքն է.	12 կ.
Աշխիւն ու Մարգարիտը (Ռոզոյա)	10 կ.
Աղբաւոր թողը (Անդրէա)	5 կ.
Գոհարիկն ու Առողիկը (Աննիսկայա)	10 կ.
Նեկոն և Պարտաշը (Ուրաշ)	10 կ.
Գիւղում (Երզրակայա)	20 կ.
(1058)	7—1

ԿՈՒԶՄԻԶԻ ԴԵՂԱՅԻՆ ԽՈՏԵՐԻ ԴԼԽԱՌՈՐ ՊԱՆԵՍ

Ե Փ Ե Ր Ը

Փողով և վերադր վճարով պատուով ուղարկուած է Ռուսիայի ըլլող
տեղերը կենարար յատկութիւն ունեցող մայրստան ծաղկած ԷՖԵ-
ԴԱՅԻ ամենաբարձր տեսակը: Առաջին տեսակի ֆունտն արժէ 3 ռ.,
երկրորդ տեսակինը 2 ռ. միւս վաճառողները ծախածից 2 ռ. էժան:
Ուղարկուած է և տպագրուած այն խորհուրդը, թէ ինչպէս պէտք է
գործարար այս գիւղը, որ վերականգնուած է կանանաւոր մարդկու-
թիւնը և բուսում է ամեն տեսակ աւանակներով, ստամբոսի և
աղիքների կատարից, չնաւարկութիւնից, հաղից, փորկապութիւնից,
զիւղնտերիայից, սակաւարեւութեան պատճառներից և այլն:
ԷՖԵԴԱՅԻ բարեբար աղիքութեան մասին վկայում է Կայսերա-
կան գիւղուորական-բժշկական ճեմարանը, ուստի և թոյլ է արուած
վաճառելու, (տես «Միւս» լրագրը, 1894 թ. № 74): Պուրբով վա-
ճառում է ըստ համաձայնութեան: Պարտաւորութեանը իջե-
րայի մասին 30 կ. է. 2 ֆունտ գնողին ուղարկում է ձրի: Անխմ չը-
նորհակալական բազմաթիւ նամակներ:
Հասցեն՝ Գ. Бузыагъ, Самар. губ. елладъ Федры М. Դ. Артищевой.
(1055)

ՎՐԱՏԱՆԵՐ ԵՒ ԻՄԵՐԵՐԻ ՀԱՅՈՑ ՎԻՃԱԿՆԵՐ

Փոստային գնացքը № 4 մեկնում է
Բագուից Թիֆլիս եր. 8 ժ. 35 ռ.,
հասնում է Թիֆլիս առ. 9 ժ. 07 ռ.,
մեկնում է Թիֆլիսից Բագու առ. 10
ժ. 57 ռ., հասնում է Բագու առ. 5 ժ.
45 րոպէին:
(1057)

ՌԻՍՈՒՄՆԵՐԱՆ-ՊԱՆԱԻՈՆ

Ա. ՏԵՐ-ՅԱԿՈՎԵԵԱՆԻ

Ընդունում է երթեկ, կիսաթշուաւոր և գիշերօթիկ ուղևորա-
ներ: Պատրաստում է գիւմազիաների, կադետների կրթութեան,
զենվածների, բէլալան և այլ ուսումնարանների համար:
Փոքր պատրաստակաւուն երեխաներ ընդունում են առանց քրե-
նութեան, վեց տարեկանից սկսած: Ուսումնարանում ուսուցանում
են ըստբարձր ուսումն աւարտած մասնագէտներ, գիմնա-
զիական ուսուցիչներ: Աւանդիլ առարկաներն են՝ կրօն, ռուսաց,
հայոց, ֆրանսական, գերմանական, լատինական, յունաց և լատին
գրութեան, թեաւարանութիւն, աղբերակ, երկրաչափութիւն, աշխարհագրու-
թիւն, պատմութիւն (ստուաց և ընդհանուր), քննական գիտութիւն, նը-
կարչութիւն, գրութիւն, երգչապոյթիւն: Ուսումնարանում կայ-
անին օր գերմանական և ֆրանսական լեզուների պրակ-
տիկա:
Հասցեն՝ ТИФЛИСЬ, Гановский ул., № 11. 3-րդ գիմնա-
ղիայի մօտ:
(1040) 10—10